

1. OPĆE INFORMACIJE			
1.1. Nositelj kolegija	Prof. dr. sc. Ivan Karlić	1.6. Godina studija	III. god., semestar 2 (ljetni)
1.2. Naziv kolegija	Istočna liturgika i ikonografija	1.7. Bodovna vrijednost (ECTS)	3 ECTS
1.3. Suradnici	dr. sc. Ivan Pleše	1.8. Način izvođenja nastave (broj sati P+V+S+e-učenje)	P 30
1.4. Studijski program (prijediplomski, diplomski, integrirani)	Integrirani prijediplomski i diplomski Filozofsko-teološki studij (FTS)	1.9. Očekivani broj studenata na kolegiju	15-20
1.5. Status kolegija	izborni	1.10. Razina primjene e-učenja (1, 2, 3 razina), postotak izvođenja kolegija <i>on line</i> (maks. 20%)	2
2. OPIS KOLEGIJA			
2.1. Ciljevi kolegija	Upoznati liturgijsku i ikonografsku baštinu crkava kršćanskog istoka kakva ona jest u sebi, ali pod vidom komparacije sa katoličkom i drugim crkvama.		
2.2. Uvjeti za upis kolegija i ulazne kompetencije potrebne za kolegij	Zanimanje za sadržaj predmeta i osnovno poznavanje teologije i opće i crkvene povijesti.		
2.3. Ishodi učenja na razini programa kojima kolegij pridonosi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poznavati i razumijevati temeljne sadržaje filozofije, povijesti te biblijske, sustavne i praktične teologije. 2. Poznavati i razumijevati povezanosti između teološko-religijske teorije te crkvene, religijske i društvene prakse. 3. Povezivati teološke i duhovne tradicije s vlastitim životom i crkvenom praksom. 4. Interdisciplinarno surađivati na području humanističkih i društvenih znanosti na studijskoj, znanstvenoj i istraživačkoj razini. 5. Primijeniti temeljne teološke pojmove u tumačenju crkvene, kulturne i umjetničke baštine. 6. Promicati ekumenski, međureligijski i međukulturni dijalog. 		
2.4. Očekivani ishodi učenja na razini kolegija (4-10 ishoda učenja)	<p>Studenti će biti u stanju:</p> <ul style="list-style-type: none"> - objasniti tijek i strukturu bizantskog bogoslužja; - interpretirati teološko značenje ikona u liturgijskom i duhovnom životu istočnih Crkava; - analizirati simboliku liturgijskog prostora, ikonostasa i ikonografskih prikaza; - usporediti istočnu i zapadnu liturgijsku i ikonografsku tradiciju u njihovoj komplementarnosti; - primijeniti osnovne pojmove istočne liturgike i ikonografije u tumačenju konkretnih liturgijskih i umjetničkih primjera. 		

2.5. Sadržaj kolegija detaljno razrađen prema satnici nastave	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uvod u predmet i opis predmeta. 2. Pet razloga zbog koji je liturgijska i ikonografska baština istočnog kršćanstva i naša hrvatska, katolička baština. 3. Istočne pravoslavne crkve službeno registrirane u Hrvatskoj (srpska, bugarska i makedonska). 4. Nastanak, vrste i podvrste istočnih obreda. 5. Nastanak <i>Byzantiona</i> i uzdignuće njegovog crkvenog značaja. 6. Bizantski obred pravoslavnih crkava. 7. Specifičnosti obreda katolika bizantskog obreda (grkokatolika) Križevačke eparhije. 8. Tlocrt hrama istočne crkve i simbolika nartekse (predvorja), lađe i oltarnog prostora. 9. Raspored vrata i ikona na ikonostasu. 10. (Ne)zamjenjivost u rasporedu ikona na ikonostasu i značenja povezana s njihovim smještajem u prostoru. 11. Ikonografska tema navještenja Bogorodici na carskim dverima i njena doktrinarno-teološka poruka. 12. Liturgijski pribor. 13. Raspored čestica prosfore na diskosu. 14. Ceremonijarno i liturgijsko ruho đakona, svećenika i biskupa (arhijereja). 15. Struktura (red slavlja) božanske liturgije (glavne sastavnice). 16. Sveta pričest (pričešće) u bizantskom obredu: priprema, način primanja i pričesne molitve. 17. Antidoron. 18. Četiri ciklusa liturgijske godine. 19. Tri najčešće vrste božanske liturgije (1. sv. Ivana Zlatoustog, 2. sv. Bazilija Velikog i 3. liturgija predposvećenih darova). 20. Predaje o nastanku najstarijih (prvih) Isusovih i Bogorodičnih ikona: Kralj Abgar iz Edese, Lentulino pismo, Torinsko platno, Veronikin rubac, sv. Luka itd). 21. Dvojbe između ikonoklazma i <i>ikonodulije</i>. 22. Teološko tumačenje ikone <i>Pantokratora</i>. 23. Teološko tumačenje ikone <i>Uskrsnuća (Anastasis)</i>. 24. Teološko tumačenje i specifični izgled glavnih tipova ikona Bogorodice: Hodegtria (Putekazateljica), Eleusa (Umilna), Galaktotrophusa (dojiteljica, mlijekomhraniteljica), Tricherousa (Trojeručica)... 					
	<ol style="list-style-type: none"> 25. Teološki sadržaj velikih Bogorodičnih blagdana: <i>Rođenje Bogorodice, Uvođenje Bogorodice u hram, Navještenje rođenja Gospodinovoga po Gabrijelu – (Blagovijest), i Usnuće Bogorodice (Velika Gosp/ojin/a)</i>. 26. Značenje štovanje Marije kao <i>Teotokos (Bogorodice)</i>. 27. Značenje štovanja Marije kao <i>Panagije (Svesvete, Presvete, Prečiste, Bezgrešne...)</i>. 28. Istočna liturgija kao liturgija <i>ikone, himana i uma u srcu</i>. 29. Studijski posjet Sabornom hramu (katedrali) Preobraženja Gospodnjeg u Zagrebu pod vidom liturgike, ikonopisa i freskopisa. 30. Studijski posjet grkokatoličkoj konkatedrali sv. Ćirila i Metoda u Zagrebu pod vidom liturgike, ikonopisa i freskopisa (<i>ovisno o okolnostima i dogovoru s domaćinima moguće je i eventualno sudjelovanje na grkokatoličkom liturgijskom slavlju</i>). 					
2.6. Vrste izvođenja nastave:	☒ predavanja ☒ seminari i radionice ☐ vježbe ☐ <i>on line</i> u cijelosti ☒ mješovito e-učenje ☐ terenska nastava	☐ samostalni zadaci ☒ multimedija i mreža ☐ laboratorij ☐ mentorski rad ☐ (ostalo upisati)	2.7. Komentari:			
2.8. Obveze studenata	Redovito pohađanje predavanja, čitanje obvezne i (po mogućnosti) preporučene literature, aktivno sudjelovanje u raspravama tijekom predavanja, i usmeni ili pismeni ispit.					
2.9. Praćenje rada studenata (<i>upisati udio u ECTS bodovima za svaku aktivnost tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara bodovnoj vrijednosti kolegija</i>):	Pohađanje nastave	1	Istraživanje		Projekt	
	Eksperimentalni rad		Referat		Literatura	1
	Praktični rad		Seminarski rad		(Ostalo upisati)	
	Esej		Usmeni ispit	1	(Ostalo upisati)	
	Kolokvij		Pisani ispit		(Ostalo upisati)	

2.10. Ocjenjivanje i vrjednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu			
2.11. Obvezna literatura (dostupna u knjižnici i putem ostalih medija)	Naslov	Broj primjeraka u knjižnici	Dostupnost putem ostalih medija
	- Juraj Pavić, Liturgika grčko-slavenskog obreda, Žumberak – Stojdraga 2019. (Izdavač: Žumberački krijes i Telegram grupa)		
	- Jure Zečević, Istočna liturgika i ikonografija, Zagreb 2020. (skripta)		
	- Nikola Kavasila, Tumačenje Svete Liturgije, Novi Sad, 2002. (Beseda)		
	- Marko Babić, Istočna liturgika i ikonografija, Split 2009./2010. (skripta)		
	- Leonid Uspenski - Vladimir Loski, Smisao ikona, Beograd, 2008.		
	- Renato D'Antiga, L'icona nella chiesa ortodossa, Padova 1994.		
2.12. Dopunska literatura (u trenutku prijave prijedloga studijskoga programa)	<ul style="list-style-type: none"> - Liturgikon - Red svete i božanske liturgije. Božanska služba svetoga oca našega Ivana Zlatoustoga. Božanska služba svetoga oca našega Bazilija Velikoga. Božanska služba pretposvećenih darova (hrvatiki studijski prijevod uredio Z. K.), Zagreb, 1999. (Glas Koncila) - Lazar Mirković, Pravoslavna liturgika, Prvi, opći dio, Beograd, 1967. - Lazar Mirković, Pravoslavna liturgika, Drugi, posebni dio (Sakramenti i molitvoslovlja), Beograd, 1983. - Joanis Fundulis, Liturgika 1. Uvod u Sveto Bogoslužjenje, Kraljevo, 2004. - Poznate ikone od XII do XVIII veka, Zagreb, 1984. (izdavač: Jugoslovenska revija - Beograd) - Jure Zečević, L'icona nel contesto liturgico e del culto, u: Ikon, No. 1/2008, pp. 59-64. 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Pohvala Bogorodici i Kristu čovjekoljupcu, Zagreb, 1986. (Kršćanska sadašnjost, Metanoja") - Iconen van de Athosberg - 20. 12. 2007. - 8. 1. 2008., Thessaloniki, 2008. (Editions Mavrogenis S.A.) - Il volto dell'Assoluto, Icone Bizantine Contemporanee dal Santo Monte Athos, Roma (nedatirano), (Editions Mavrogenis S.A.) 		
2.13. Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih kompetencija	Tijekom nastave prati se aktivnost studenata s obzirom na napredak u kontinuiranom svladavanju literature i produblivanju (sa)znanja. Vodi se evidencija o njihovoj prisutnosti na nastavi, sudjelovanju u raspravama i korištenju mogućnosti konzultacija. Na kraju semestra provodi se anonimna anketa u svrhu evaluacije predmeta, nastavnika i studenta.		
2.14. Ostalo (prema mišljenju predlagatelja)			